

BEJÁRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratot nem adhatnak vissza.	Előfizethetnél a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Békeesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 20 kr. Nyiltér soronként 50 kr. Többzetű hirdetéseknel engedmény
---	---	---	--	---

A néppárt revíziót követel!!

A vallás- és közoktatásügyi tárca.

(?) A képviselőház ma folytatja a múlt évi indemnitási és a válság miatt még decemberben elhalasztott költségvetési vitát, még pedig a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésével. Hogy ezen tárca milyen eminens fontossággal bír hazánknak nemcsak vallási, hanem közoktatási ügyeire, azt e helyütt szükségtelennek tartjuk bővebb fejtegetés tárgyává tenni. Épen ezért kinosan érint mindenkit az a tény, hogy ezen tárca vezetésében fokozatos hanyatlást kell konstatálnunk. Trefort után Csáky, Csáky után Eötvös, Eötvös után — — Wlassics. Kinosan érint különösen bennünket, katolikusokat az, hogy már az évek hosszú sora óta olyan férfiakat kell látnunk ezen tárca élén, a kik névszerint katolikusok ugyan, de tetteikkel, politikájukkal oda hatnak, hogy Magyarország ezeréves alapját és uralkodó vallását, a katolikus vallást ősi jogaitól megfosztva s hitelveiben megsértve az állami omnipotencia békóiba verjék. Így cselekedtek Trefort, Csáky és — bár csekélyebb mértékben és enyhébb formában — Eötvös báró s így fog cselekedni, a mennyire ismerjük és ha lesz rá érkezése, Wlassics is.

A Bánffy-kormány mint a Wekerle-kabinet politikájának örököse és végrehajtója mutatta be magát az országgyűlésnek. Meg is látszik az a Bánffy programján. Meg van ebben a programban minden, a mi nem-

hogy csillapítólag, hanem izgatólag hat a kedélyekre. A liberális egyházpolitika folytatása és életbeléptetése a katolikusokat izgatja. A nemzeti-ségi kérdés felvetése a nemzeti és függetlenségi pártokat izgatja. A közgazdasági államosítása az autonomistákat izgatja. A közgazdasági program az agráriusokat izgatja. A mint hogy ezt már eddig is bizonyítja a Bánffy programja fölött megindult és három napig tartott képviselőházi vita.

Keressünk tehát a kormány programjában mindenkit kielégítő, megnyugtató, nem üres elveket hajhászó, hanem üdvös gyakorlati politikára mutató pontokat. Nem találunk ilyeneket. Sőt ellenkezőleg: az édes mindnyájunkat érintő vallás- és közoktatási, közművelődési politikája a kormánynak egyenesen kétségbeejtőnek ígérkezik. Bánffy bárónak programja nyomtatásban három tömör hasábot foglal el. E hosszú programban a vallás- és közoktatásügyi politikára a következő tizenkét sor jut:

„Azonkívül kötelességének fogja ismerni a kormány a *kath. autonómia* és a *kongrua* rendezésének kérdésében is a megoldás sikerét biztosító lépéseket megtegye, (Helyeslés a jobboldalon.)

Különös gondja lesz a kormánynak helyes közoktatási politika megállapítására.

A középiskolai és a népiskolai oktatás terén a javulást nem a rendszer gyökeres változtatásától várjuk, mint inkább a tanár- és tanítóképzés helyes reformjával véljük elérni.“

E rövid szavakat hosszabb kommentárral kísélni most még nem lehet a mi feladatunk. Megteszi azt ma Wlassics miniszter, kinek beszédére annál is kíváncsiabb lehet mindenki, mert Wlassics eddig még sehol sem adta jelét olyan talentumnak, melylyel egy vallás- és közoktatásügyi miniszternek bizonyára birnia kell. Mindazonáltal mégis meg kell röviden

mon danunk, mint vélekedünk mi a Bánffy báró által röviden, soványan előadott vallás- és közoktatásügyi program pontokról.

A kormány »kötelességének fogja ismerni, hogy a *kath. autonómia* és *kongrua* rendezésének kérdésében a megoldás sikerét biztosító lépéseket megtegye«. Ez amolyan nesze semmi, fogd meg jól. Ugyanezeket mondták annak idején Wekerle is. de nem csinált e tekintetben semmit. Olyan »jó« katolikusokat csempészett bele az országos autonómiabizottságba, a kik, mint pl. Polónyi Géza és Jósika Samu báró egyenesen a *kath. vallás* ellen dolgoznak.

Az egyházuk ügyeiért igazán lelkesedő férfiakat szántszándékosan mellőzte s így aztán nagyon természetes, hogy az autonómiának ügye 1871 óta nem tud előre haladni. Nem a katolikusok akadályozták meg az autonómiát, — hiszen azok követelik — hanem a kormány nem akarja, mert ha meglenne az autonómia, olyan tömörülést látnók a katolikusoknak, mely mesésen rövid idő alatt elseperné a föld színéről a liberális rendszert.

A kongrua ügyével hasonlóképpen bánik el a kormány. Itt is »lépéseket« akar tenni. Inkább ne tenne semmit és hagyná ezt az ügyet a püspöki karra, melynek a kongruára már is megállapított terve van.

A közoktatásügy terén nem óhajt a kormány változtatni a rendszeren, hanem javítani óhajt a tanárképzésen. Ez annyit jelent, hogy Csákynek kedvenc eszméje, az egységes középiskola, el van ejtve, a Csáky-féle tanárképzési rendszer pedig nem vált be. Egyebet nem mond a kormány közoktatási programja. Ezért mi sem szólunk ma erről többet s még csak azt a kérdést intézzük a t. kormánnyhoz:

ny százezerre mehet a munkások száma. A vidéken is éppen csak a legnagyobb városokban vannak legényegyleteink, holott ezek elkelnének minden valamire való mezővárosban. Akár minden egyházmegyében meg lehetne bízni egy-egy célra beváló papot a legény-ügygyöl. Ez a nagyobb helyeken megalakíthatná, szervezhetné az egyleteket és szakavatott vezetéssel mennyi hasznot hajthatna magának a munkás-osztálynak, a társadalomnak, sőt az egyháznak is.

Igen, az egyháznak is. Mit szépítsük a dolgot?

Jézus nevében!

(Felhívás.)

A budapesti „Kath. Tanoncokat Védő Egyesület” elhatározta, hogy magának saját otthont szerez. Csak így fejtheti ki teljesen működését és biztosíthatja fennállását.

Elszorult szívvel látjuk, mily szomorú elhanyagoltságban sinlódik a székes fővárosban több mint 10.000 iparos inas, mint szaporodik általuk a felforgató elemek száma.

Eldozhatatlan feladatunk tudatában „kath. egyesületi házat” óhajtunk emelni, amely első sorban a munkás-ifjúság nevelésének legyen szentelve.

E házban inas menedékhely lesz, ahol az arra utalt szegény fiúk szállást, ellátást és gondos vezetést találnak, a többiek pedig vasárnapi szabad idejüket hasznosan és kellemesen eltölthetik.

A fiatalok nevelése egy papi igazgató és az iskolatöredékek kezében lesz. Az iskolatöredékek Budapestben való letelepítése áldásos következményekkel fog járni.

A kath. egyesületi házban elhelyezkedik a budapest-jobbparti kath. legényegyesület is, amelybe az inasok felszabadulásuk után átlépnek.

E házban óhajtunk együtt látni a kath. munkásokat is sürgősen megalakítandó egyesületekkel, valamint a többi már fennálló vagy még felállítandó rokon szellemű kath. társulatokkal.

E nagy vállathoz körülbelül 50 ezer forintra van szükségünk, aminek azonban csak alig ötöd része van együtt. Azért föl-emeljük kérő szavunkat Magyarország katolikusaihoz: mozdítsák elő a mindnyájunkat érdeklő szent ügyet hozzájárulásukkal.

Az egész ország érdekében van, hogy a fővárosi munkás-világot ismét kath. szellem hassa át. A társadalom égbekiáltó módon elhagyatott osztályának lesz jóltevője, aki törökvésünket támogatja.

Hallgassuk meg lelkünk nemesebb sugallatát és adakozzunk a szent célra tehetséggel szerint!

A kegyes adományokat hirlapilag és az egyesület évi jelentésében közzé fogjuk tenni. A legkisebb adományt is hálásan fogadjuk. A nagyobb adományokra vonatkozólag megjegyezzük, hogy aki legalább 20 frtot adományoz, ezzel a Kath. Tanoncokat Védő Egyesület alapító tagjai közé lép.

Az 500 frtos és ennél nagyobb alapítványok az egyesületi ház disztermében alkalmazandó márványtáblán lesznek megörökítve.

A ft. papságot tisztelettel kérjük, hogy az ügyet szent misék elvállalásával és a stipendiumok önkéntes átengedésével mozdítsák elő.

Az összes adakozók és gyűjtők az egyesületi ház kápolnájában végzendő imádságok és sz. misék áldásaiban fognak részesülni.

Hogy a tervet minél előbb megvalósíthassuk, készek vagyunk méréseket kamatok mellett kölcsönt is felvenni és kérünk erre vonatkozó szives ajánlatokat. Az egyesület a kellő biztosítékokat meg fogja adni.

A kegyes adományokat és ajánlatokat legkésőbb három hét lefolyása alatt Pokorny Emánuel főgimnáziumi hittanár, egyesületi

titkár címére (Budapest II. Toldy Ferenc-utca 46 sz. a.) kérjük megküldeni.

Budapestben, 1895. Jézus sz. nevének ünnepén.

Gr. *Wenckheim* Frigyesné
hölgybizottsági elnök.

Órgróf *Pallavicini* Edéné.
hölgybizottsági alelnök.

Véizinger Károly apát
egyházi elnök.

Szűdpáry László gr.
világi elnök.

Pokorny Emánuel, titkár.

Liberalis közjog.

Az „Egyetértés” c. napilapban olvassuk Kossuth Ferenc ur tollából, hogy Magyarországnak két szuverenje van, a király és a nép.

Igazán szép az, midőn valaki a jogi tudományokban annyira járatos hogy ily sarkigazságok kimondását engedheti meg magának. Lásd jó magyaram! Az ősi szokás-jog előzta alkotmányi tételeket akarják megváltoztatni, ha vele a liberalizmus vezetett fejszőjének megmenthetnék a nyelvet. Mert mi is az a szuveren? Oly hatalom az államban, melynek minden más hatalom alá van vetve s egyedül csak akarata által befolyásolható. Fogalma a teljességet magával vonja, mert amint megosztatik, már nem szuveren. Vagy tán nem ezért jelöli már B o d i n*) summum imperium és summa potestas jelzővel. Azért, hogy egy elesapott kormány? bukásának indokait el-palástolják, olybá tüntetik föl a dolgot mintha annak lefolyása jog és törvény határait túllépte volna.

Rá pár napra egy másik vezérek nevezett írótl új fegyverekkel akar esztádni kimondván apodikcie az, hogy csak holt jog és puszta formálítás azon, a magyar államjogban megosztosodott tétel, hogy az uralkodó szabadon választhatja a kormányt. Szerinte jogtalanság elbocsájtani egy oly kabinetet, mely birja az alsóház (nagyon is föltételes értékű) többségének bizalmát; kadicentiát is citál erre az angolok jogából.

Már most eltekintve attól, hogy az angol jog egész más földben hizott életképesse mint a magyar, mivel gondolja ezt a párt-vezér ur megokolhatónak? Vagy tán Ver-bőczy is ezt akarja kifejezni, midőn hangsúlyozza, hogy a „kormányzás a király szemeélyére az uralkodással átruházottat? Talán ez egy mondatban eléggé ki van fejezve a tény, hogy a kormányzás nem az országgyűlés bírálkodik az esetleg bevádolt kabinet felett, de azt nem szabadhatja elő, hogy a korona megtartson oly tanácsadókat, melyek neki nem tetszenek.

Ép ily rabulisztikusan támadja a liberális sajtó felségs Urunknak azon tényét, hogy a most lezajlott kormánykrisis alkalmából konzervatív államférfiakat is meghal-gatott sőt méretök kifejtésére fölkért. Ugy vélném, hogy e ténykedés nemesak, hogy nem alkotmány-ellenes, sőt inkább igen is pótolja legalább részleg az 1848. évi III. t. cikk 19. §-a értelmében szervezendő, de még eddig nem szervezett államtanácsot, mely tehát egy bölesőben ringott a felelős kormánynyal; már pedig az idézett t. cikkben egy betű sincs arról, hogy ez államtanácsot csakis a képviselőház ideiglenes többségének elveit való politikuskok alkothatják.

Vakulj magyar! ez a liberalis jelszó! Aláássák keresztény hitednek fundamentomát, el akarják tőled vitatni Istenedet, tiszteled s imádjad azt mint katolikus, óhít, vagy reformált. Most ugyanolyan profán kezok nyulnak Urad, Királyod szent jogaihoz Mikor ébredsz már fel, Magyarország népe?

K-y L-ó

*) Les six Livres de la republique (Hát könyv a köztársaságról) Paris 1876.

A kormányprogram.

A kormányprogram feletti vitát a képviselőház kedden befejezte. A liberális Horváth Gyula nem éppen rokonszenvösen nyilatkozván Bánffy főispáni multjáról, helyteleníti a kormány nemzetiségi programját, mert alkudozni a nemzetiségekkel nem szabad. Azt állítja, hogy bizonyos külbefolyások megtámadják a 67-es alapot, melyet ő védelmez. Utána *Batt-hyány* Tivadar nagy hatással beszélt. A kormány programja csupa frazís. Nem talál benne nyilatkozatot, hogy a miniszterelnök a választások körül minő eljárást szándékozik inagurálni, szolnok-dobokai erélyvel fog-e eljárni a választókra pressziót gyakorló hatóságokkal szemben? Az egyház-politikáról igen zavarosan és könnyen félre-érthető módon nyilatkozott a miniszterelnök. Életbeletetni a törvényeket és lecsillapítani a kedélyeket: erre némi novelláris intézkedések kellenek. A jelenlegi kultusz-miniszter tullicialta atheisztikus, radikális elveivel az összes többi liberálisokat. Barátja a fuzionak, de nem úgy, amint azt Darányi és társai értik. A szabadelvű párt ma is oly személyi kultuszt üz, mint azelőtt. Bizonyítja ezt a horvát bán visszautasítása és Busbach Péter rőpirata. A közigazgatás államosítását, úgy tudja, a szabadelvű párt tekintélyes része sem akarja. A nemzetiségi kérdésben sem nyilatkozott a kormány nagyon szerencsésen. A baloldalon és közepben nagy tetszéssel fogadták beszéd után a szász Zay Adolf védelmében vette a paktáló szászokat, mire *Ugron* Gábor alaposan megfelelt neki.

Horánszky Nándor szerződéses mame-lukoknak nevezi a szászokat s nem helyesli a kormány nemzetiségi politikáját. *Vujay* István kéri a kormányt, ne utánozza Napoleont a büszkeségben, mert könnytelenek lesznek őt követni a bűnhődésben is. A katolikusok nem kívánják a testvérharcot s békében óhajtanak élni másvallásu pol-gártársaikkal.

B á n f f y báró miniszterelnök *Batt-hyány* grófnak azt feleli, hogy a *kormány a választásoknál mindig a törvényeket fogja szem előtt tartani.* (Majd meglátjuk! Szerk.) Ismétli, hogy a szászokkal nem kötött paktumot. Nem tartja helyesnek, de jogosultságát elismeri annak, hogy a pártok nemzetiségek szerint alakuljanak. A szászok programjában sem mi sine sen, a mi lehetetlené tenné azt, hogy a szabadelvű párt kötelekében megmaradjanak. O nem ellensége a fuzionak, és védi a 67-es alapot dármiily tényezővel szemben. A kormány életbe fogja léptetni a szentesített egyházpolitikai törvényeket, a meg hátralevő két törvényjavaslat integritását pedig fentartja.

Győrffy Gynla ezután hatóságos beszédet mondott. Állandó figyelemmel kísérte a szász képviselőket és valahányszor ezek valamely ténybeli tévedést akartak rádismutálni a házra vagy tényt akartak félre-magyarázni, ő mindig iparkodott azokat rektifikálni. Zay Adolf felszólalása is ilyen megtévesztés volt. Ő maga látta, mint alkudozott a miniszterelnök a szász képviselő-ökkel. Vannak igenis a szász néppárt programjának olyan pontjai, a melyek határozottan ellenkeznek a magyar nemzeti politikával. Mindazonáltal azt mondta a miniszterelnök, hogy a szászok benmaradhatnak a szabadelvűpártban. Bőven fejtegeti a szászok közjogi programját, felhozza, hogy a miniszterelnök a paktum dolgában levelezett Müller szász szuperintendenssel s végül kijelenti, hogy a kormány programja iránt nincs semmi oka bizalommal viseltetni.

Ezen, a kormányra nézve nem épen kecségető kijelentéssel ért véget a kormány-program feletti vita.

BELFÖLD

— **A néppárt-szervekedése.** Nyit-
ráról, Latkóczy Imre kerületéből jelentik
nekünk, hogy ott erősen szervezkedik a
néppárt s ma már oly erős, hogy Latkóczy-
nak államtitkárrá való kinevezése esetében
minden esetre néppárti jelöltet állít szembe
Latkóczyval. — A délvidekről, Temes megye
lippai járásából is azt az örvendetes hírt
vesszük, hogy a néppárt ott buzgón szer-
vezkedik. A mozgalom élén állanak Zsutty
Pál mászlaki plébános és Pókai Dezső
uradalmi főtitkár. — **Bonyhádról,**
Duna-Szerdahelyről és Pancsovdáról
is úgy értesítenek bennünket, hogy a nép-
párt ott erősen szervezkedik és napról-napra
térít hódit. A „B. Taglalt” azt írja a nép-
párt szervezkedéséről: „A mint a dolgok
ma állanak, már nem valószínű, hogy a
legközelebbi választásoknál a miniszte-
rek kisebbségben maradnak a
néppárt jelöltjeivel szemben.”

— **Katholikus körök.** Jász-Jákó-
halmról azon örvendetes hírt közli velünk
tudósítónk, hogy ott a kath. kör 165 tag-
gal megalakult. Az alapszabályok jóvá-
hagyás végett már felterjesztettek a helyg-
yminiszterhez. Üdvözljük a derék jász-jákó-
halmi katolikusokat s midőn az Isten bő-
séges áldását kérjük kath. körükre, óhajtjuk,
hogy példájukat Nagy-Kun-Szolnokmegye
többi községeiben is minél hamarabb és
minél buzgóbban utánozzák. Itt az idő, most
vagy soha! — **Mászlakról** (Temes megye)
jelent tudósítónk, hogy ott egy kath. hór-
van alakulóban. A mászlaki katolikusok
nagy lelkesedéssel támogatják a kör esz-
méjét. — A veszprémmegyei **Aka, Sur,**
Ászár, Szápár és Bakony-Szombat-
helyen szintén katolikus körök vannak
alakulóban. A nép mindenütt nagy lelkesé-
dással csatlakozik a mozgalomhoz.

— **A sár-szentmihályi néppárt-**
ról nemrég közölt hírnök azzal igazítjuk
helyre, hogy a párt elnökvé nem Rad-
nics Imrét, hanem Nyerse István esperest
választották. Radnics Imre a párt al-
elnöke.

— **Az egyházpolitika.** Egy félhiva-
tatos jelentés szerint a kormány a két függő
egyházpolitikai javaslatot még e hóban szándé-
kozik a főrendiházban napirendre tűzni. Magá-
tól értesedik, hogy a főrendiház többsége a ja-
vaslatokat most is le fogja szavazni. Hogy az
egyházpolitikai ellenzéknek és első sorban a
püspöki karnak álláspontja a radikális egyház-
politikával szemben semmiben sem változott,
azt legfőnyesebben bizonyítja egy beszéd, melyet
Schlauch Lőrinc nagyvárdi bíboros-püspök
kedd-n Budapesten **Wenckheim** Krisztina
grófnő és **Széchenyi** Antal gróf esküvője
alkalmával tényleg főúri közönség előtt a kath.
házasságról. „A házasság szentségét — egy-
mond a bíboros — istenkáromlás nélkül me-
bontani nem szabad, és bármit rejtessen is a
jövő óra, egy bizonyos, az, hogy nem lehet sze-
renesés életpálya, a melynek elején és végén
nem az Isten áll.”

— **Államtitkárok.** Hogy kik lesz-
nek az új miniszterek államtitkárai, az a
kérdés jelenleg még nincs elintézve. Bizto-
san csak annyit tudunk, hogy **Reiszig**
Edo kereskedelmi államtitkár helyébe már
legközelebb **Latkóczy** Imre, a nyitrai ke-
rület orsz. képviselője fog lépni. Így tehát
Nyitra is új képviselőválasztás lesz. E he-
lyütt megjegyezzük, hogy a király **Pulszky**

Agostot vallás-és közoktatásügyi államtitkári
állásától felmentette. Utódja hír szerint
Fenyvessy Ferenc orsz. képviselő lesz.

— **A szilágyi somlyói választás.**
Szilágy-Somlyóról, Bánffy báró miniszterelnök
kerületéből jelentik nekünk, hogy az ellenzék
ott nagy tevékenységet fejt ki Bánffy báró
ellen. A kath. néppártiak, a kik nagy számmal
vannak a kerületben, semmi esetre sem szava-
znak Bánffyra, a kinek megválasztását senki
sem meri biztosra venni.

KÜLFÖLD.

Németországból az az örvendetes
hír érkezik, hogy Württembergben megala-
kult a kath. centumpárt. Ez a liberális párt
megemésülését jelenti. — **Franciaorszá-**
ban a miniszterválság véget ért, a mennyi-
ben Bourgeois kedden sok rábeszélés után
elvállalta a kabinet alakítását. Az új kormány
valószínűleg radikális színezetű lesz. —
Görögországból a Tricupis-kormány le-
mondott. A lemondás a börzén nagy pánik-
ot idézett elő. — **Az anarchisták ellen**
az Egyesült-Államok kongresszusa előtt
most egy oly törvényjavaslat fesszik, mely
ha törvényre válik, hatalmas erővel fog az
anarchista és szocialista mozgalomnak el-
lenszegülni. A javaslat így szól: „Azon la-
pok vagy nyomtatványok, melyek valamely,
az Egyesült-Államok ellen izgatott anarchikus
vagy szocialis mozgalmat támogatnak, meg-
fosztatnak a postán való szállíthatóságától.”

Telefon-jelentések.

A kultusz-vita.

Budapest, jan. 24. (Saját tudósítónk-
tól.) A kultusz-budgetnek a képviselőházban
ma kezdődő vitája előreláthatólag hosszú és
érdekes lesz. Ma az előadó után azonnal
Wlassics miniszter fog beszélni, a ki
ez alkalommal bőven akarja kifejteni pro-
grammját. Eddig csak ellenzéki képviselők
iratkoztak fel szónokoknak.

Budapest, jan. 24. (Saját tudósítónk-
tól.) Tegnap délután minisztertanács volt.

Vasary Kolos bíboros hercegprímás
megbetegedett, de állapota nem ad aggodal-
omra okot.

Samassa József, egri érsek külön
új-évi pásztorlevelet adott ki, melynek hangja
sokkal konciliánsabb, mint a Bubiés püspök-é.

A besztencei szászok hozzá csatlako-
ztak a nagyszombati konferencia azon határo-
zatához, hogy a szász képviselő lépjenek
ki a szabadelvű pártból.

Gyárégés.

Győr, jan. 24. (Saját tudósítónk-
tól.) A múlt éjjel a Neubauer-féle gyufagyár
kigyuladt s nagy részben leégett.

Budapesti értéktözsde.

Budapest, 1895. január 24.

Az üzérkedési papírok árfolyama tegnap a követ-
kező volt:

Magyar aranyjárdék	124.75
korona	99.50
hitelbank részv.	—
jelzálogbank	295.50
leszámlitóló	312.75
Villamos vasút részv.	310.—
Rimamurányi	288.75
Osztrák hitel	414.60
Osztrák m. á. v.	—
Déli vasút	—
Bazilika sorsjegy	8.75
Jósziv	3.10
Vöröskereszt	11.50
Cs. és kir. arany	5.89

TÁVIRATOK.

A csáktornyai választás.

Csáktornya, jan. 24. (Ered. táv.) **Dr.**
Major Ferenc, a néppárt jelöltje ma reggel
Székesfejérvárról ide érkezett. A néppárt
vezérférfiai nagy lelkesedéssel fogadták. —

E hó 20-án itt a liberális párt emberei bi-
zalmas értekezleten felszólították a nemzeti
pártot, csatlakozzanak hozzá **Wlassics**
Gyula miniszter egyhangú jelöléséhez. A
nemzeti párt ezen ajánlatot határozottan
visszautasította s minden erejével **dr. Ma-**
jort fogja támogatni, kinek javára **Ziegler**
közjegyző is visszalépett a nemzetipárt által
neki ajánlott jelöléstől. **Dr. Major** győzelme
biztosra vehető, mert a kerület szavazó pol-
gárainak túlnyomó többsége a néppárthoz
csatlakozott.

Bécs, jan. 24. (Ered. táv.) **Jósika**
Samu báró, az ő felsége személye körüli
miniszter tegnap délben vette át hivatalát.
A miniszterium személyzetét elődje, **And-**
rassy Gyula gróf mutatta be neki.

Róma, jan. 24. (Ered. táv.) **A ka-**
mara legközelebb fel fog oszlattatni,
s új választások körülbelül március közepén
lesznek. A választásokat **Crispi** fogja vezetni
s mérvadó politikai körökben azt hiszik,
hogy nagy többséget fog magának szerezni.
A választások jelszava ez: **Crispi** ellen,
vagy mellett?

Brüsszel, jan. 24. (Ered. táv.) Az a
hír, hogy a király le akar mondani, megerő-
sítést nyer. A lemondás oka az, hogy a
kamara nem akarja megszavazni a Kongó-
állam annexióját, a miben a király szemé-
lyes sértést lát.

Városi és vidéki hírek.

— **Kath. kör Csákváron.** Öröm-
mel közöljük csákvári levelezőnk alábbi
sorait. A csákvári kath. kör folyó hó
20-án vasárnap délután 3 órakor tartotta
a lakuló közgyűlését, melyen a
község intelligenciája és kath. polgársága
igen nagy számban jelent meg. A köz-
gyűlést **Mayer** Károly esperes-plébános
nyitotta meg, előadván, hogy az egész
ország katolikusága körökben egyesül,
tehát kívánatos, hogy a csákvári katholi-
kusok is szorosabb társadalmi kapcsolatot
hozzanak létre. Azt a kérdést intézi tehát
a közgyűléshez: akarják-e a kath. kört
Csákváron megalakítani? Harsogó »akar-
juk« volt erre a felelet. Erre felolvastat-
tak a kidolgozott alapszabályok, melyek
csekély változtatással lelkesen elfogadtat-
tak. Ezután a közgyűlés nagy lelkesé-
dással megválasztotta fővédnökének **Es-**
terházy Miklós Móríc grófot, a község
nagylelkű kegyurát, elnöknek **Mayer** Ká-
roly esp. plébánost, társelnöknek **Deáky**
Lajos urod. főszámvevőt, alelnöknek
Grasser József urod. és körorvost, majd
az igazgató választmányt választotta meg
a közgyűlés. A közgyűlésen 100 kath.
polgár lépett be a kath. körbe; azonban a
jelentkezések még egyre folynak. A köz-
gyűlés határozatából kifolyólag az elfo-
gadott alapszabályok mihamarabb föl-
fognak terjesztetni a helygymnasium-
hoz megerősítés végett. Az impozáns köz-
gyűlés lefolyása után az igazgató választ-
mány tartott ülést, melyen megválasztotta
tisztségviselőit. Titkárlétt: **Quaiser** János s.
egyleti titkár; pénztárnok: **Domén** Károly

Micsoda véleménye vagyon a községi és felekezeti iskolák államosításáról?

A csáktornyai választás.

Wlassics Gyula orsz. képviselőnek vallás-és közoktatásügyi miniszterre történt ki-nevezetése folytán a csáktornyai kerületben új választás lesz. Természetes, hogy Wlassics újra fellép a kerületben és most miniszteri rangjának olyan ellen-állhatatlan varázst tulajdonít, hogy erősen bizik abban, hogy újra meg fogják választani. De a kerületben váratlan és ránk nézve felette örvéndes fordulat állott be. A kerületnek kath. választói néhány nap alatt néppárttá szervezkedtek és egy Csáktornyan hétfő, e hó 21-én tartott értekezleten egyhangulag és nagy lelkesedéssel dr. Major Ferenc székesfejérvári tiszti főorvost a kath. mozgalom egyik leg-lelkesebb harcosát ki-kialtották a kerület néppárti képviselőjelöltjévé. A néppárt tagjai túlyom többségét képezik a kerület választóinak és így előreláthatólag Wlassics bukásával és dr. Major Ferenc győzelmével fog végződni a választás, ha a kath. néppárti szavazó polgárok utánozzák a lőcseiket és nem fogadják el a bankót, hanem inkább a kormányhatalom szuronyait.

A munkáskérdés.

Vasárnap az a felháborító és munkásaink erkölcsiire megdöbbentő világitást vető eset adta elő magát Budapesten, hogy egy munkáscsapat tetleg inzultálta Cenner Lajos fővárosi képviselőt, s ismeretes író, a miért néhány perccel később jött egy munkást temetni. A megtámadott pap csak nagyhozen és rend-

őrök segítségével menekült meg a feldühödött szocialista munkások támadásai elől, a tisztesség fővárosi sajtó pedig felháborodással vett tudomást a botrányos és egyszerűen szomorú esetről. Minthogy a szocialis kérdések keresztény alapon való megoldását mi is felvettük programunkba, közöljük dr. Patássynak alábbi cikkét a munkáskérdésről, utána pedig a budapesti „Kath. Tanoncokat Védő Egyesület” felhívását, melyet éppen most küldött hozzánk az egyet elnöksége.

Dr. Patássy cikke így hangzik:

Ime, a vakító fényben tündöklő tizenkilencedik század árnyalata! Az azelőtt elszigetelt elögedetlen elemek felkutatta a sajtó, összehozta a vasut, egyesítette a gyár-ipar. Igénybe veszik a törvény nyújtotta szólásszabadságot, fokozzák egymásban a keserűséget, fölkorbácsolják egymásban a szomorú kedélyt, nyugtalanságot szereznek önmaguknak, fonyogatik a társadalom békéjét. Ezzel az előre nem látott bajjal nem vetett számot a rohamléptekben nekiindult liberális haladás, pedig ez a szörnyszülött apját-anyját is veszedelembé ejti.

A baj nálunk is napról-napra komolyabb jeleket kezd ölteni. A munkás-gyűlések szakadatlan sorban követik egymást, egyre követelők hangok emelkednek. Az állam kezé meg van köve, mert a mozgalom nem l'pi át a törvényesség határát. Az egyesülési, gyűlékezési jog megvonása pedig csak általános törvény által volna lehetséges: oly törvény által, mely azokat is sújtaná, akik erre a büntetészerű intézkedésre nem szolgálták rá; oly törvény által, mely még egyszer kiöli egy veszedelem csirját, egyszerűen szárnyát szegné annyi nemestörékvésnek, mely csak az egyesülés alapján tud érvényesülni. A konkolyal együtt kitépnők a buzát is. A zsidóknál a szentírás tekintélyével vetekedő Mischna szerint egyszer a pogányok megkérdezték a rabbiat, hogy Jehova miért nem semmisíti meg az égitesteket, ha azok imádsását a pogányoktól oly rossz néven veszi? A rabbi nagy bölcsen azt válaszolták, hogy Isten azt bizonyára megtenné, ha az emberiségnek kára nélkül megtörténhetnék; de minthogy a pogányok a világegyetemben oly fontos szerepet játszó napot, holdat, csillagokat

imádják, Jehova a bolond pogányok kedvéért nem fogja felforgatni a világot.

A munkáskérdés egyike azoknak a kérdéseknek, a melyekkel szemben a magát mindenhatónak képzelő állam tehetetlenül áll. Más kezdeményező képességgel bíró nemzeteket is elővett már e kérdés, elővette őket még rettentesebb fokban, mint a melyen ez úgy jelenleg nálunk áll, és nem képesek azt megoldani. Az egyház ily esetekben, mikor segélynyújtásról van szó, megfelekedezik az államhatalom részéről rajta elkövetett sörlemekről is, és a nemzet mentésére siet.

De talán a társadalom is tehetne valamit? Kérdéget sem szenved. Meg is fogja tenni a társadalom a magáét, csak legyen, aki kezébe veszi az ügy vezetését. A társadalom mindig ki szokott tenni magáét, valahányszor nemes célra közreműködését kéri, mennyivel inkább a munkáskérdésben, mely az ő érdekeit is érinti.

Emberi szenvedélyek fékezéséről van szó, ily baj orvoslásánál nem hiányozhatik az egyház. Hogy valóban nem a tényleg létező viszonyok, hanem csak egyes okok izgatásai mérgezik el annyira az ügyet, az kitetszik hasonlító körülményből, hogy a férfiaknál hasonlóhatatlanul rosszabb helyzetben levő nőmunkások teljesen visszavonulnak a munkásmozgalomtól. Erintkeztem én sztrájkoló munkásokkal is, akik távolról sem oly vadak, távolról sem oly forradalmi szelleműek, mint az ember a gyűléseik leírása után képzelné. Sztrájkolnak, mert az ár magával sodorja őket, sztrájkolnak, mert a szájhős vezetők nem hagynak nekik nyujtot.

Itt Achillesnek a sarka! Nekünk ki kell aknázunk a munkások leg többjének békülékeny, szelíd lelkületét a társadalmi seb begyógyítására. A vezérlettől függ minden. Biztos vagyok, hogy ha a munkások gyűlésein a vezetők, a szónokok türelmet, engedékenységet, megelégedést, megnyugvást hirdetnek, éljenre fakadnának ugyanazok, akik tele torokkal üdvözik a forradalmi eszméket.

Van egy — nem határozatlan névmás, hanem számnév az „egy” — inasegylet egész Magyarországon, van a fővárosban egy legényegylet — ez mind kevés ott, ahol

TÁRCA.

Hittanból iparkodnia kell!

Karácsony előestéjén egy régi jó barátom vendége voltam. Az özevgy ember három kis lánya ujjongó örömmel járt-kelt a szobában, lesve a Jézuska esonogását, kinek zárt ajtó mögött apjuk segédkezett a karácsonytá földszítésében. Csak az elemibe járó fiú ült szomorokodva a pamlag sarkában; fagyatásomra aztán elmondta, hogy rossz a bizayitványa, s attól fél, hogy e miatt nem kap karácsonyi ajándékot.

Közömbé vettem szorgalmi könyvecskéjét. Előmenetele nem volt rossz, csak az a megjegyzés éktelenítette el a fehér lapot: Hittanból jobban iparkodjék! Eszembe jutott, hogy a mikor már a gimnázium vége felé jártunk, akadt nem egy léha iskolatársam, ki virtust talált abban, ha vallástannál rossz jegyet nyert. Azzal vigasztalódtak, hogy hiszen manapság a fölvilágosodás korában könnyen boldogulhat az ember hittan nélkül.

De hisz az én kis öcsém még csak a harmadik elemibe jár; abban a kies felvidéki városban, hol atyjával együtt nyomtuk az iskola padját, az elemiben a hittan volt a főtárgy, s a fiuk kedvence tárgya. Még most sem felejtettem el, mily áhitattal lestük a katechétánk, a jószágos Hiszem Kálmán behízelgő hangját; hogy sirtunk, a mikor Krisztus Urunk kinszenvedéseinek szivettéppő tragédiáját először elbeszélte; s mint rohantuk meg a zsidó szatcsót e megható leckeóra után, hogy rajta boszun-

kat kitöltjük azért, mit elei elkövettek. A rajongó fölhevülést helyes medrére terelte hitoktatónk; de hogy a vallástannban kintartók maradtunk, az, gondolom, főképp a szorgalmas templomlátogatásnak köszönhető.

A kis város ódon, csuesives, nagy templomában minden nap megfordultunk. A katolikus egyház főséges szertartásai magukkal ragadták lelkünk; kimondhatatlan varázssal hatott fogékony szívünkre az a sokféle benyomás, melyet a templom misztikus főnye, a szimbolikus jelentőségű szent eszelekmények nyújtanak. Már csak azért is szorgalmasan tanultuk a hittant, hogy ez új, szívet, lelket megragadó világgal, mely szemünk elé tárult, tisztába jöhessünk. S mikor aztán először ölthöttük magunkra a minisztránusok piros habitusát, nem eserőlünk volna senkivel széles e világon.

Csak most juok a kérdéshez, mely e sorok megírására köztetett.

— Jársz templomba fiascákm? kérdeztem a szepegő fiútól.

Szomorúan hatott rám tagadó válasza; azóta, hogy megkeresztelték, bár nyolc éves elmult, templomban még nem volt. A karácsony esti vacsoránál megkérdeztem apjától, vajlon zsidó iskolába jár-e fia. Nem, de, a mi talán egyre megy, állami iskolába. Apja reggeltől estig üzletelőt van elfoglalva, nem fordíthat annyi gondot gyermekeire, hogy az iskola mulasztásait is pótolhatná. Már pedig nagy mulasztás, hogy a pesti állami iskolák gyermekeit nem vezetik templomba. Egy hitoktató egész esomó intézetben tanít, s a mit ő nem végezhet, azt nem fogják megtenni a különböző felekezeti tanítók,

hogy a rájuk bízott gyermekek, ha szabad e kifejezést használni: gyakorlati vallástannításáról gondoskodjanak, mi alatt a templomlátogatást értem. E téma körül forgott társalgásunk vacsora közben; a kis fiú vidáman játszott ajándékaival, melyek még sem maradtak el. Apja, ki már sokszor csalódott az embereken, elhatározta, hogy ezental felekezeti iskolába küldi fiát, nehogy gazember váljék belőle. Ime egy különben szabadelvű laikus véleménye az állami iskolákról. Egyikünk sem teológus vagy pedagógus, de az élet küzdelmei folyamán mindketten tapasztaltuk, hogy a hit, mely lelkünkben zsenge korunkban gyökört vert, sok bajtól mentett meg, s nem egyszer a kétségbeesés örvényeitől is.

A mivel nem foglalkozunk, az ránk nézve nem létezik; kinek lelke ifjúkorában a vallás által bizonyára nem ok nélkül rendelt isteni tisztelet nimbusától meg nem ittasult, nem sokat gondol majd a hittal, s előbb-utóbb konstatálni fogja magában, hogy nincs Isten.

Olyan emberben, kit Isten eszméje sohasem hatott át, nem ver gyökeret az erkölcsi érzés: lop, sikkaszt, bünt büntre halmoz, csak mások meg ne lálják. S ha a becsület látszata is szétfoszlik s a társadalom kiveti kebeléből, revolverrel vet véget mindennek.

És eszembe jutott, vajlon a tömérdek öngyilkos, sikkasztó s egyéb modern bűnös közül hány kerül ki állami iskolából. Ha mindenütt oly nagy a hit iránti közönyösség, mint a fővárosi elemiben, úgy bizonyára kilenevenkilenc százalék.

Duval Kornél.

pékmester; könyvtáros: *Látics* Öyörgy káplán; háznagy: *Czermann* József urad. ellenőr. Az új kath. kör működésére Mayer Károly esp. plébános Istennek áldását kérvén, az ülést véget ért.

— **A legjobb ajánlás.** Dr. *Steiner* Fülöp megyés püspök II-ik számú körlevelében a „*Fejermegyei Napló*” a következőképpen ajánlja a hívek és lelképásztörök figyelmébe: „A tisztelendő papság nagyon jól tudja, mily nagy fontosságú a jelen mostoha viszonyok között a katolikus új-ságok ügye, melyek a hitet és az anyaszentegyház jogait védelmezik és terjesztik. Tudja azt is, hogy Krisztus földi helytartója XIII. Leó pápa ismételve, legújabbban pedig a magyar püspöki karhoz intézett levelében mennyire szükségesnek mondja és buzdítja mind a pásztorokat, mind a híveket, hogy a katolikus hírlapokat fentartsák és támogassák. És ezen nagyfontosságú ügyet nemcsak általában ajánlja, hanem a vidéki kath. hírlapokat különösen is figyelmükbe ajánlja. Idézem a szentséges Atyának 1891. március 3-án az osztrák püspöki karhoz intézett körlevelét, melyben arra int, hogy az írást írással kell visszaverni. Azért alkalmas és üdvös, ha minden vidéknek van külön saját érdekeiért küzdő sajtója és azt a klerus nemcsak támogatja és abban saját tudományosságát is felhasználja, hanem megnyeri a valódi katolikus férfiak jóakarátát is, hogy erejük és tehetségük szerint azt is támogassák. Krisztus földi helytartójának ezen előleges intelmei nyomán ajánlom én a legmelegebben a tisztelendő papságnak a Székesfejérvárott megjelenő „*Fejermegyei Naplót*”, mely Isten segédelmével szintén a kath. vallás védelmére alapított. Ajánlom pedig úgy, hogy ne csak dolgozataikkal és előfizetéseikkel támogassák, hanem ezen lapnak híveik körében is minél nagyobb kedveltséget és előfizetést gyűjtsenek, megemlékezve szentséges Atyánk intelmeiről: „A hívek kötelessége hathatósan támogatni és fenntartani a jó sajtót az által, hogy vagy megtagadnak és visszavonnak minden pártfogást az istentelen sajtótól vagy versenye kelve, a jó sajtót mindenki saját tehetsége szerint támogatja és felvirágoztatja”.

— **Simor János emlékezete.** E hó 22-én volt négy éve, hogy városunk nagy nevű szülőlténnek, *Simor* János bitoros hercegprímásának nemes lelke felszállott a Mindenható trónja elé. A szomorú évfordulót a székesegyházban két gyászmise jelezte. Az egyiket tegnapelőtt reggel 9 órakor a káptalan részéről *Prifach* József nagyprépost, a másikat tegnap reggel 7 órakor *Gremspurger* István apát-espores a plébánia részéről mondta. A boldog emlékü hercegprímásnak Székesfejérvárott élő rokonai közül egyik sem jelent meg a gyászmiséken. A „Magyar Állam” tegnapi száma lendületes vezéreikkben emlékezik meg *Simor* halhatatlan érdemeiről.

— **Dr. Steiner Fülöp** megyés püspök II. számú körlevelé tartalmazza a római szent kongregációk határozatát a Rómában időző idegen papokra vonatkozólag. Közli azután a székesfejérvári kath. nagygyűlés határozatait, és jelenti Darázs István nyug. ágárdi és *Trummer* Károly tótfalusi plébános halálát és utóbbinak állására február 21-iki határnappal pályázatot hirdet. A „Religió-

Vallás” és „Népnevelő” c. kath. lapokat az egyházmegyei papság figyelmébe ajánlja és végül pályázatot hirdet az aessi kántortanítói állásra. Az állás 931 frt 09 kr. évi jövedelemmel van dotálva, mely összegből a segéd-tanító is fizetendő. Pályázni kívánók e hó 27-ig nyújták be kérvényeiket *Krizsán* János kerületi esperes-tanfelügyelőhöz, Pázmándon, a hol másnap, a pályázat napján személyesen megjelenni tartoznak.

— **József főherceg Fiumében.** *József* főherceg hétfőn Alesuthról Budapestre s onnan *Vécsey* Sándor báró főudvarmestere kíséretében Fiuméba utazott, hová kedden érkezett. Családja néhány nap mulva szintén Fiuméba érkezik. *László* főherceg kedden este jelen volt a budapesti katonai kaszinó felolvasó estélyén, mely alkalommal *Corti* ezredes érdekes előadást tartott *Károly* főherceg irodalmi tevékenységéről.

— **Személyi hir.** *Zichy* Géza gr. a biharmegyei Tetétlenről N.-Lángra érkezett.

— **Számunkörösrégi ülés** tartott tegnap d. e. 9 órakor *Fiáth* Miklós báró főispán elnöklété alatt. Ez alkalommal az egyes közegek által betorjesztott tevékenységi kimutatások alapján a bizottság arról győződött meg, hogy minden a legpontosabban lett elintézve. Ezután a főispán a polgármester kíséretében a városi pénztárt vizsgálta meg, melyet szintén a legnagyobb rendben talált. Az ülés 11 órakor ért véget.

— **Adományok.** A következő sorok közlésére kértünk föl: A székesfejérvári egyházmegyei tanítók gyermekeinek tápintézetére az utóbbi időben báreák utján a következő adományok érkeztek be: *Budaváry* Jánostól 5 frt 82 kr. *Hunyady* Károlyné grófnőtől 5 frt. *Frikoschovits* Antaltól 4 frt. *Dietrich* Istvántól 2 frt. *Konop* Jánostól, *Béror* Páltól és *Kostyalik* Józseftől 1—1 frt. *Bizik* Istvántól 60 kr. *Diószeghy* Samutól 50 kr., *Biber* Gyulától és *Trummer* Károlytól 20—20 kr.; összesen 16 frt 20 kr. Jelenleg tehát a tápintézet javára a kereskedelmi bankban 2166 frt 30 kr van letéve. *Huszár* Károly kanonok.

— **Jelmezestély.** A székesfejérvári ipartestület védnöksége alatt álló székesfejérvári „Iparos ifjuság önképzőköre” f. évi febr. 24-én a Magyar király szálloda termében virágvásárral egybekötött zártkörű jelmez estélyt rendez. Belépti díj: előre váltott személyjegy 50 kr., a pénztárnál 60 kr., előre váltott családjegy 1 frt., a pénztárnál 1 frt. 20 kr. A jelmez estély értesülésünk szerint igen sikerültnek ígérkezik.

— **Keresztelések kerestetnek.** Dr. *Steiner* Fülöp megyés püspök II. számú körlevelében felhívja azon plébánosokat, a kiknek plébániájában a múlt század első feléből vannak keresztelési anyakönyvek, hogy nézzenek utána: Nem találhatók-e fel azokban jeszenovai *Jeszenovszky* Sámuel, továbbá szeleci *Szelezky* Juliánna s végre forintosházi *Forintos* János keresztelésének bejegyzése. Azon esetben, ha nevezettek keresztelési anyakönyvi bejegyzése megtaláltnak, annak kivonatát az illető plébános terjesztsze be a megyés püspökhöz.

— **Jótekonycélú előadás.** A székesfejérvári kereskedelmi akadémia jótekonycélú egyesületi javára a székesfejérvári színházban február hó 4-én előadás tartatik a következő műsorral: *Nyitány*. *Ira* és *vezényli* *Rosner* karnagy, előadja: a színházi zenekar. Ezután *Giovanni* népszínművét adja elő a társulat. A műsornak legérdekesebb része a hangverseny, a mely tíz pontból áll: 1. „*Intermezzo*”, a „*Cavalleria rusticana*” című operából, előadja: a színházi zenekar. 2. „*A bokréta*” monolog,

előadja: *Komlóssy* Ilonka. 3. „*Duetto*”, a „*Traviata*” című operából, előadja: *Posfai* Ella és *Hatvani* Ede. 4. „*Magyar népdalok*” énekl: *Sz. Szilágyi* Etelka. 5. *Keringő* *Rosnertől*, énekl: *H. Léva* *Berta*. 6. „*Déliabók*” hegedűsoló, előadja: *Borsódi* *Vilmos*. 7. „*Aria*” a „*Koldusdiák*” című operettből. 8. „*Cavatina*”, „*Traviata*” című operából, énekl: *Pósfai* Ella. 9. „*Aria*” énekl: *H. Léva* *Berta*. 10. „*Nyitány*” *Erkel* „*Hunyady László*” című operájából, előadja a színházi zenekar. Végül színre kerül: „*Egy eszébe thea*” c. francia vígjáték.

— **Atzél Béla báró pere.** Az ismeretes *Atzél*-*Karsay* párbaj ügyében a bndapesti törvényszék *Brinkmann* Antal elnöklété alatt keddre tüzte ki a végvárgyalást, a melyen a vádhatóságot dr. *Halász* *Lajos* királyi alügyész képviselte. *Minthogy* azonban a vádlottak közül csak *Karsai* *Sándor* jelent meg ügyvédjével, *Atzél* báró pedig igazolta, előadja jelenleg Londonban tartózkodik, a bíróság a tárgyalást elhalasztotta.

— **A Margit-sziget megvétele.** A főváros tanácsa a közgyűlés meghallgatása nélkül értesítette *József* főherceg udvarmestert hivatalt, hogy a *Margit-sziget* megvétele a főváros kedvezőtlen pénzügyi helyzete miatt ténynyenem válhatik. A „H—k” most arról értesül, hogy *József* főherceg a tanács értesítését nem vette tudomásul, hanem a főváros közönségéhez intézett ajánlára az erre egyedül illetékes közgyűléstől vár választ. Ez arra indította a tanácsot, hogy a sziget megvétele ügyét keddi ülésben tárgyalta s előbbi megállapodásával teljeseu ellenkező határozatot hozott. A tanács ugyanis elhatározta, hogy a *Margit-sziget* megvétele a közgyűlésen javaslatba fogja hozni, csak azt véli kikötendőnek, hogy a szigetre vezető hidszárlás és a szigetet a jégzajlás ellen védő művek az állam költségén építtessenek.

— **Ujdonság!** *Remek* választék külföldi béli kelmék különlegességei megérkeztek. *Divatáruházam* naponkénti tömegesebb látogatásai arra ösztönöztek — hogy nagy fehérenemű varrodát állítottam fel a hol a legmagasabb igényeknek megfelelő fehéreneműök gyönyörű himzésekkel készleten vannak, melyekhez kizárólag *Regenhard*-féle vásznat és *Schroll*-féle chifont használnak. Női kelengyék 100 fttól feljebb készleten vannak. Kérem a n. é. közönséget megtekintés végett áruházamat megtiszteelni. Tisztelettel *Deutsch* *Manó* és *Fia*. Alapítottát 1843.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, kik Istenben boldogult férjem elhunytá alkalmából részvételüket bármilyen módon kifejezni s ez által az engem és családomat ért mély fájdalmat enyhíteni szivesek voltak, ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítom. Székesfejérvár, 1895. január 22-én. *Ozv. Bardón* *József*né.

— **Táncmulatság.** A vaáli iparos ifjuság folyó évi február hó 2-án zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti díj személyenként 50 kr.

— **Komárom város népesedési mozgalma 1894-ben.** *Komáromban* a róm. kath. egyház területén született 297 egyén, meghalt 266. A szültek száma tehát 31-el haladta meg a megholtakét. Más vallásról a róm. kath. vallásra a lefolyt év alatt 33-an tértek át.

— **Tűztől bál Zámolyon.** F. hó 19-én este a zámolyi tűztől-egylet javára jól sikerült bál rendeztetett, a melyen a helybeli és vidéki intelligencia tekintélyes számmal volt képviselve. A siker érdeme a zámolyi tűztől-egylet főparancsnokát, *Báró* *Jenő* uradalmi kasznárt illeti.

— **A korcsolya-bál.** A város ifjusága által f. évi február hó 1-én a színház

összes helyiségeiben a „Székesfejvári koresolyázó-egylet“ javára rendezendő zártkörű ifjúsági bálra a meghívók már szétküldöttek. Belépti díj: személyjegy 2 frt, családjegy 5 frt. Jegyek előre válthatók: Székérák és Hornyánszky-féle üzletben következő áron: földszinti páholy 12 frt, emeleti és másodemeleti páholy 8 frt, II. emeleti ülőhely 1 frt, állóhely 50 kr., karzati ülőhely 50 kr., állóhely 30 kr.

— **Okirathamisítás.** Schäffer Kálmán volt soponyai, jelenleg n.-ladányi koresmáros 1892-ben aratás alkalmával hiteltelt több soponyai embernek és pedig Magyaródi Jánosnak 4 frt 20 kr., B. Szolga Istvánnak 6 frt 80 kr. és Bálint Zsuzsanna férj. Balázs Józsefnek 12 frt 38 kr. erejéig. Ezen tartozásokból Magyaródi 2 frtot, Bálint Zsuzsanna 5 frtot törlesztett B. Szolga István pedig az egész összeget lefizette. Schäffer János, a ki üres váltókat iratott alá minden egyes adósával, keresetet indított hamis váltók alapján a fent nevezettek ellen és pedig Magyaródinál a kereseti összeg 39 frt 65 kr., B. Szolganál 38 frt 93 kr. és Bálintnál 36 frt 78 kr. Ezen adóságozokról azonban panaszosok mit sem tudnak, Schäffer pedig a váltón kívül semmivel sem tudja igazolni, hogy a fentemlített neki adósi. A panaszosok s az ezek álláspontját támogató tanak vallomásaikat esküvel bizonyították. Ez ügyben a székesfejvári törvényszék tegnapi tüzte ki a végtagyulást, a melynek folyamán teljes bizonyosság nem szerzetetvén Schäffer bűnösségéről. vádlott felmentette. A panaszosok s a kir. ügyész feleltek.

— **Járvány.** Igar községben a himlő, Kápolnásnyéken pedig a kanyaró járványszerűleg fellépett. A ragályos betegségek továbbterjedésének megakadályozására az övintézkedések már megtörténtek.

— **Fölakasztotta magát.** Major Ferenc 46 éves, egykoron jómódu székesfejvári polgár ivásnak adván magát, végonyát teljesen elpazarolta. Az utóbbi időben már alig tudta napi kenyerét beszerezni s úgy látszik, e fölötti bánatban a feleségben felakasztotta magát. Hulláját tegnap reggel találták meg a Polezer Péter alkaptány a kórházba vitette.

— **Elítélt gyilkos.** 1894. évi aug. hó 19-én d. u. az Igar községhez tartozó Vámpusztai határában Pék István simontornyai lakost halva találták. Az esetet bejelentették a sárbogárdi járásbírósnak és a esendőrségnek, a mely hatóságok nyomában megindították a vizsgálatot s kiderült, hogy a gyilkos Hegedüs János 27 éves, simontornyai lakos volt. A székesfejvári törvényszék f. hó 22-én tartotta meg ez ügyben a végtagyulást, a melynek folyamán Hegedüs beismerte, hogy a gyilkosságot ő követte el, s bebizonysodott az is, hogy tettét ittas és nagymérvű felhevült állapotban követte el. A törvényszék a vádlottat emberölés büntetésében bűnösnek mondotta ki s 4 évi fegyházra ítélte. A vádlott védője dr. Neumann Bornát és a kir. ügyész feleltek.

— **Elnapolt végtagyulások.** Az e hó 22-ére Ohmüller Adám és Poszlovsky Mátyás ettyeki lakosok ellen a Czigler Ferenc kárára elkövetett súlyos testi sértés büntetése miatt folyamatban levő végtagyulás, mivel dr. Szabó József ügyvéd, Poszlovsky Mátyás védője, a bizonyítási eljárás befejezte után még két tanura hivatkozott, elnapoltatott. — A Tartó Lajos elleni sikkasztási és lopási ügyet pedig, mivel a panaszos nem jelent meg, a törvényszék megszüntette, a panaszos meg nem jelenését a vád visszavonásának tekintvén.

— **Betörési kísérlet.** Tegnap jelentés tétetett a rendőrségnél, a mely szerint Reichard Mór Nádor-utcai üzlete ismét vesztélyben forgott. Az egész azonban csak betörési kísérlet, a mennyiben a kirakat

ajtáján levő Wertheim lakaton igen jelentéktelen sérülések észlelhetők. A rendőrség nyomozza a tettest.

— **Veszett ebek.** Mórrott a napokban egy eb megveszett s dühösen száguldott a városon végig a nélkül, hogy valaki észrevette volna. Csak akkor vették üldözésbe, mikor már Pórá József vármegyei szolgát megmarta, a kit a budapesti Hőgyes-féle intézetbe szállítottak. — Sárogrésen Kótai István kutyája veszett meg s mielőtt agyonlőtték volna, megmarta Kótai László kutyáját s Bogán János négy sertését. A megmártalokat nyomában kiirtották.

Irodalom és Művészet.

— **Szerzetes szellem.** Ezen cím alatt ültette át magyarra Dr. *Mázy Engelbert* panonhalmi tanár, rendtársainak Dr. *Volter Mór* szerzetesnek „Praecipua ordinis monastici elementa“ című művét. A esinos kiállítású mű, mely a győregyház megyei új könyvnyomdából került ki, nyolc fejezetben a szerzetes intézmény eszméjét rajzolja, mely eszmény különösen a sz. Benedekrend reguláiból és statuumáiból van merítve. A 150 lapos könyv első sorban a magyar sz. Benedekrend növendék-nemzedékének van ajánlva, de élvezettel olvashatják azok is a kik a kolostori élet és szellem iránt érdeklődéssel viseltetnek. Ara?

— **„Dr. Cramer Vilmos a keresztény anya.“** Ily cím alatt került legújában a könyvpiacon Novák Odón szent Benedek-rend áldozó pap fordításában egy könyv, a mely hivatva van támogatni az anyákat magasztos hivatásuk betöltésében főleg a jelenkorban, midőn igen sokan, akik nemcsak hirdetői s torjesztői a vallás iránti leglányháb közönbösségnek, hanem ellenségei a tényleges kereszténységnek, főképen pedig a kath. egyháznak. Vegyük tehát párfogásunkba e művet s terjeszszük minél szélesebb körben. Az egyszerű vászonkötésű példány ára bérmentve 65 kr., bőrkötésű példány 1 frt 05 kr. Megrendelhető erga porsolvenda sacra, és pedig 1 bór és 3 vászonkötésű példány erga 12, 5 bór és 5 vászonkötésű példány erga 30 sacra. A megrendelések a fordító címre Bakonybélbe küldendők.

— **A „Katholikus Hitvédelmi Folyóirat“** 1895. januári füzeté a következő érdekes tartalommal jeleni meg: 1. Mutatdiban nincs öröm (Ujvári reflexiók) Irtá: Keményfy Dániel. — 2. Protest. következőség s vele szemben a katolicizmus. Irtá: Ruszlikusz. — 3. A modern szegénység s az evangélium. Irtá: Prohászka Ottokár. — 4. Mítakatholikusok. — 5. Megérték csarnoka. Pfeil Antal gróf. — 6. Protestáns Szemle. Tájékoztató. Irtá: Felfüggesztés osztozkodás. A sárospataki üjörgöm láz. Válasz a Csiky-féle esikhangokra. Esztergomtól. — 7. Irodalom — S. Vegyesek. 9. Neuville Delfina. A francia forradalom templomfosztogatói. (Egy iv kath. regény melléklet.) Negyedik iv. Kulturharcos korunk szükséglete az apologetikus irányu folyóirat. Tájékoztató ez aziránt, hogy kik anyaszentegyházunk jóbarátai és ellenségei; tájékoztató ez a napi kérdésekben, amelyek egyháznak ügyeivel kapcsolatosak. Ajánljuk e hitvédői vállalatot a kath. olvasó közönségnek szives pártolására. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferencieknl.

— **Vendégszereplések.** Régi szokás a vidéki szintársulatoknál, hogy valahányszor saját emberségökből boldogulni nem tudnak, vendégszereplőket léptetnek fel, a kik rendszeren az újság ingerével hatnak, s teremtenek telt házt és kasszát. E régi szokás bilincsei alatt nyög a székesfejvári társulat is s a mint értesülünk a közel jövőben hat vendégszerező fog fellépni a székesfejvári színpadon.

— **Színház.** Szinte megszoktuk már, hogy a színlapon valami reklámpontot is lássunk; nem maradt el hétfőn sem, a mi-

dőn nagy betűkkel Szilágyi Etel felléptét hirdették: a színlapok, ámde nem nagy eredményyel. A közönség, úgy látszik, nem nagyon érdeklődik Szilágyi Etel iránt. Ez este Cremeux „Orpheus az avilágban“ c. bohózos operettejében Venust játszotta. Kicsiny szerep jutott a nagyon hirdetett énekesnőnek s e kis szerepében sem felelt meg várakozásunknak. Fellépésében, játékában ügyességet, gyakorlottságot árult el, hibás kiejtése azonban, valahányszor énekelnie kellett, tartózkodóvá tette s bár hangja esengő és eléggé iskolázott, nagy hatást nem kelthetett. Komlósi I. kedves Kupidó volt, a esintalan jelző ugyancsak ráillet. Mint komikus szereplő első sorban Mezei (Styx) érdemel dicséretet, a ki mimikájával, ügyes alakításával megnyerte a közönség tetszését. Tiszta (Juppiter) nem volt szokásos jókedvében s ezt nagyon észre lehetett venni játékán.

Kedden Schakesspeare „Velen-
cei kalmár“ ja került színró kis számú publikum előtt. A legjobb alakítást Gyurman (Poreia) nyújtotta. Sárdi (Shylok zsidó) játéka száraz volt, nem tudta kifejezni azt a harcot, mely a zsidó keblében dul akkor, midőn leányától s aranyaitól válni kellett. Hogy az előadás nem volt jó, a mellet eléggé tanuskodik az, hogy a közönség gyakran hangos kacagásban tört ki. Ez nem tragédiai hatás! (k.)

Szerkesztői üzenetek.

— **H. F. Dinnyés.** Nem a szerkesztőség hibája. Külömben történt már intézkedés arra nézve, hogy a ip. ezontal is rendszeren menjen. Annak a 75-nek beküldése teljesen fölösleges Dolgozatait mindig szivesen látjuk s ha nem közzéjük azonnal, annak oka az, hogy túl vagyunk halmozva kézzirattal. — **Qu. J. Csákvár.** A kath. kör megalakulásának igen örülünk, de dec. 9-én kelet jégző-könyvet jan. 24-én nem közölhetünk. Legfeljebb tartalmáról venitünk tudomást. — **Pérbál.** A dolog nem léven naphoz köve később is jölez. Másik kérdésre ma meg nem felelhetünk. — **Udvári poeta.** K. Megtörtént. — **F. Sz. Inota.** Külföldi, bármióta lakik is Magyarországon és fizet adót, csak akkor bír szavazati joggal, ha meg van honosítva. Ha nincs meg honosítva, nincs szavazati joga. — **Kérdezőknek.** Igen szivesen, csak a pontos címet kérjük: Augustineum-e vagy Pázmáneum?

Közgazdaság.

Néhány szó a székesfejvári cukorgyár kérdéséhez.

A Székesfejvárott felállítandó cukorgyár kérdése elnémult, az ügyet, mely a mult év folyamán oly szépen megindult s mely a szomorú agrár viszonyok közepette új reményekkel kezesgette Székesfejvárt és környékének gazdáit, eljöttették azok, kik egyoldalú tapasztalatok és tökéletlen repa-termelési kísérletek alapján akartak ítéletet formálni viszonyainkról.

Tudtommal sem Székesfejvárt vidékének földje nem próbáltott ki alaposan cukorrépa termelési kísérletek által, sem ezen földben termelt repa cukortartalma nem vizsgáltott meg kellő elővigyázattal, hanem a repa cukortartalma és ebből a föld minősége néhány — szakértelem nélkül a viszonylag legmegnemfelelőbb földben kultivált — repa polarizációja után történt. Így igen természetes, hogy azon szakértők, kik teljes garanciát kerestek a földön — egyrészt halomlás után befolyásolva a munkás viszonyok kedvezőtlen volta által — másrészt csalódva a repa cukortartalmának kvantitásában — lemondtak azon vállalatról, mely tetemes befektetést igényelt volna.

Mielőtt azonban belenyugodhatnánk ezen tényben, mely a már amúgy is megromlott gazdasági viszonyainknak még nagyobb mérvű hanyatlását jelent, vizsgáljuk meg, hogy vajjon forog-e fenn tényleg elég ok arra, hogy e vállalatról lemondjanak azok, kik itt első sorban a cukor-iparra való tekintettel akarták megvalósítani a gyár-építést tervét.

Ha valaki nem ismerné Székesfejvárt vidékének föld-minőségét, az tekintse át a kataszteri felvételeket és abból világosan

fogja látni, hogy Szekesfejérvár vidéke földjének aránytalanul nagyobb része jó klaszsiszba van felvéve. A föld minősége itt akadályt tehát nem képezhet, ha csak — maliciából — a gazdák, kizárólag a vize nyós sártrében nem órnak termelni a répát, mely esetben a répa rendkívüli nagyságából (volumen) mindenki következtethetne a cukor tartalom silányságára.

A mi klimatikus viszonyainkat illeti, ugy gazdatiszt társaim nagyon jól tudják, hogy épen azon hónapok, melyekben a répa természetesen leginkább fejlődik — a legszárazabbak, mely körülmény ismét csak a répa cukortartalmának van előnyére. A természet viszonyok tehát mind kedvezők, s így a vállalat, ha kellő nagyságu területnek répa alatt való termelése által biztosítva van, minden nehézség nélkül létre jöhet, a nélkül, hogy némi aggodalmat is kellene táplálni a garanciáik iránt.

A harmadik nagy kérdés a munkás viszonyok körül forog. A munkásviszonyok nem annyira a vállalatot, mindinkább a termelőt érdeklik, minthogy azonban a két faktornak érdekei szoros kapcsolatban vannak. Nem lesz érdektelen erre kissé bővebben kiterjeszkedni. Tény az, hogy munkásviszonyaink a megye területén kedvezőtlenek, de viszont bizonyos az is, hogy a viszonyok kedvezőtlenességének oka nem csupán a munkások hiányában, mint inkább a munka drága voltában rejlik. És itt ne méltóztassanak azt mondani, hogy hiszen a munkások hiánya és a munkás drágasága — egy és ugyanaz. — Lehet, sőt bevallom én is, hogy ez másuttal így van, de nálunk a munka drágasága, a munkás nép jölete és ebből következő követeléseivel egyelműségének folyománya. A jó munkának föfeltétele ugyan a munkás nép jölete, de ez csak akkor áll így, ha a munkás fegyelmezett s a fegyelmeztség a munka parancsoló követelményeinek eredménye, vagyis erős munka nagy bérrrel, gyenge, csekély munka kisebb bérrrel kapcsolatos, s nem úgy, mint nálunk, hol a kézimunkák fizetésénél nagyobbán ugyanazon munkabér a mérvadó.

Ugyanazon a nagy munkabért követelik a földmunkások mindnyájan s míg ez által a jó munkás kielégítve nincs, a gyenge vagy rossz munkás munkája viszont túl van fizetve. Ezen körülmény bizonyítja épen, hogy nem annyira munkás kézhány forog fenn, mint inkább, az extenzív gazdálkodással járó fegyelmezetlensége a munkások követeléseinek, a mely épen a jelen viszonyok közt, a külterjes gazdálkodásnak a belterjesre való átmenetele alkalmával még feltűnőbbben érezteti hátrányait.

Ezen segíteni kétféleképp lehetne. Az első mód, passzív bevárása azon időpontnak, a midőn megyénk területén is befejezésre jut azon nagy gazdaság-átalakulási processzus, midőn természetesen meg fog oszlani a munkabér, s a munkások más extenzió művelés alatt álló vidékekről maguktól vonulnak az intenzív munka körébe; — a másik mód precipitálni ezen természetes processzust, s munkásokat telepíteni, minek megtörténte csak jótékonyan hathat viszonyainkra; első sorban azért, mert a munkás kéz korlátoltsága tényleg mégis fenforog, és míg a munkások telepítése által a gazdán tetemesen segítve lesz, másrészt az új munkások az itt levőknek keresetét befolyásolni nem fogják, de igen is tetemesen hozzá fognak járulni a munkabér természetesen elosztásának megvalósításához; másodsorban jótékonyan fog hatni azért is, mert az idegen jó munkások, melyek nem lesznek drágábbak itt levő gyengébb munkásainknál, ezeket a munkában sarkalni és így a munka minőségét is javítani fogják a nélkül, hogy a munkabér szaporodnék.

A cukorrépának nagyban való termelése, de általában a gazdaságok intenzív tétele sürögösen követelik a munkás kéznek behozatalát megyénk területére, mely körülmény, ha gazdaságaink iparral hozhatnak kapcsol-

latba, nem fogja nagyban befolyásolni megyénk nemzetgazdasági bilancé-át.

A cukorrépa métermérésének minden körülmények közt legalább 1 frrtal való értékesíthetése lehetővé teszi ezen munkások behozatalát a nélkül, hogy valamit is veszélyeztetnénk, sőt ellenkezőleg, nagy előnnyel járna mezőgazdaságunkra, ha meggondoljuk, hogy a legszorgosabb munkaidőben a megadható legmagasabb bérért sem kapunk munkást, nem azért, mintha nem volna ilyen, hanem azért, mert a munkásnak még módjában áll azt a munkabért követelni, melyet akar s a mely munkájával semmi irányban nincs. Nincs és nem is lehet szó a munkás osztály nyomásáról, midőn vidékünkön szaporítani szándékozunk a munkás kezeket, de szó van a gazdasági viszonyoknak javításáról, a munkabér viszonyoknak szabályozása által, a mi, — ha nem várják be a természetes fejlemények befejezését — csakis a jelzett módon érhető el.

Cukorrépa termelésünknek és ezzel kapcsolatban egy cukor-gyár felállításának semmi fontos ok nem áll tehát útjában; jó föld, kedvező klimatikus viszonyok s a munkás viszonyok javulása a cukorárak emelkedésével csak biztosíthatják a vállalat sikerét, melyért meggyőződésem szerint Fejérvár vidékének gazdaközönsege már saját érdekében is mindent el fog követni.

Vegyék tehát fel újra a onalat ott, a hol eljötték azok, a kik megyénk élére a földművelésügy jól felfogott érdekeiért eddig is önzetlenül működtek, hassanak oda, hogy Fejérvár vidékének lehetőleg összes talajminőségei előleg alaposan kipróbáltassanak répa kultúra alatt, kezdjék meg újra a tárgyalásokat a vállalkozókkal és a gazdaközönseggel, mi gazdák készek vagyunk áldozatot hozni azért, hogy ezen cukoriparág meghonosítása által lendíthessünk azon gazdasági életet, mely az utóbbi időben, dacára törekvéseinknek oly nagy mérvben van.

Ha a nagy áldozat kis előnnyel jár is, mi nem félünk az áldozatoktól, ha ezek arán megvásárolhatók azt a reménységet, mely oly nagyon késik feltűnni mezőgazdasági egünknek rég beborult láthatárán.

— Ifj. Zichy János gróf.

Egy kis utbaigazítás.

Budapest, január 23.

(—) A kivándorlás Magyarországból különösen a „szabad“ Amerika-felé egy év óta kissé megcsappant, de korántsem azért, mert meggátolásra nálunk történtek meg a szükséges közgazdasági intézkedések. Hanem azért, mert Amerika nagyon megnehezítette a partralépést. Kivándorlás hazánkba tehát van még mindig, még pedig sajnos, elég nagy, mert a kereset hiánya és a megélhetes föltételeinek súlyos volta a nép ezreit messze földre kergeti.

Tény, hogy mezőgazdaságunk a mult-hoz, a hetvenes évekhez képest is roppant fejlődést mutat, de ezt túlnyomóan az emberi munkát mindinkább mellőző gépeknek köszönhetjük. Mezőgazdasági termelésünk nagyobbodása dacára az emberi munkaerő szükséglet apadt, különösen pedig, mert szőlőművelésünk is folyton apadt s ma majdnem semmi.

Iparunk pedig korántsem fejlődött abban a mérvben, hogy a fölöslegessé vált embererőnek kellő foglalkozást nyújthatna. De az életigények is emelkedtek, tehát nemcsak a roppant adóterhek, hanem az a minimum is, melyet az emberek az életfentartáshoz szükségesnek tekintenek. Ezt magával hozza a minden műveltség terjedése.

Az állami feladata tehát az, hogy itt tegyen valamit. Ha milliókat is kellene áldozni, ezt is meg kellene tennünk, mert kétségtelen, hogy nagy áldozatok nélkül célt nem érhetünk.

De egyet szeretnénk e helyütt különösen kiemelni. Eddig mindenféle állami kedvezményvel elősegítettünk különféle idegen-

ből hozzánk került „nagyiparos“ vállalatot is, elősegítettük annyira, hogy e révén a részvények, mint jó spekulációs-papírok játszanak szerepet a börzén! Ez igen helytelen, mert ez által gazdagulnak ugyan a vállalkozók és a részvényekkel spekulálók, de sem az iparosan nem lendítünk, sem a munkás helyzetén nem javítunk, pedig nézetünk szerint a legelső feladat volna ily alapítások által a munkásoknak keresetét biztosítani, a munkástömegeket megalégedtettké tenni s őket szorosan hozzáfűzni társadalmunk mai szervezetéhez.

Midőn tehát állami kedvezményekkel ellátott gyárakat alapítunk, ne feledkezzünk meg a munkásokról s különösen ne feledkezzünk meg azoknak az intézményeknek létesítéséről, melyek a szocializmus terjedését akadályozzák. Ezt a célt legjobban úgy lehet elérni, ha a gyárakat vidékenként szét-szórva, nem pedig összpontosítva létesítjük.

Ez az eljárás teszi lehetővé, hogy a gyárak körül kisebb birtokok létesüljenek, melyekre munkásaladóknek némi biztosítékot nyújtanak munkaszünet vagy nem teljes munka idején, s melyek lehetővé teszik, hogy a munkás ne változzék géppé.

Másrészt azt tapasztaljuk, hogy napról-napra újabb és újabb hitelintézetek alakulnak, melyek bizonyosságot tesznek arról, hogy hazánkban is bőven van a tőke, mely elhelyezést keres. Csakhogy ez a tőke egészen helytelen irányban mozog, túlbőséget létesít a hitelintézetek terén, mely könnyen idézhet elő válságot.

A tulhajtott úzerkedés, a kis emberek különösen a mezőgazdák végtelmen elhanyagolása, a könnyelműség és tulbizalmaskodás nem teremhet jó gyümölcsöt. Ne lenne tehát helytelen, hogy ha a kormány erős kezekkel ebbe az alapítási dübbe belenyúlna s a tőkéket oly tőre terebbe, melyen arra valóban szükség van.

Az ilyen programnak okszerű kifejtését eddig hiába vártuk, s hiába várjuk a legújabb kormánytól is. Hiába, a börze még mindig a hatalmasabb ur.

— Az értékpapír-szedelgés.

Az utolsó hónapokban egy a bécsi, mint a budapesti tőzsdén az értékpapír-üzletben egy minden alapot nélkülöző hausse-irányzat kapott lábra, melyet semmi reális körülmény nem támogat. Az üzletvilág higgadtabb része reménytelennel szemlélte a kisérti e jelenséget, melynek következményei előreláthatók. A fölkapott börzspekulációnak olyanok lesznek az áldozatai, a kik az abnormis állapot előidézésétől távol állottak, mert az értékek rohamos hanyatlása esetén egész közgazdaságunk megrendül. A börzevilág legpronomszirozottabb lapja, a bécsi „N. Fr. Pr.“ is jónak látja a tárogatót megfűjni és óvatosságra figyelmeztetni. Érdekes különben az, hogy a lap ugyanabban a cikkében a tőkének új teret óhaj az érvényesülésre, a miből a gazdabírel szervezésének kívánatos volta lép szemmel láthatólag előtérbe. Az „érdemes“ bécsi „liberális“ ujság az ő komoly számba veendő figyelmeztetését még se: vehetjük olyan komolyknak, mint azt az védekezést, melyet a világ gazdái a tőzsdék határidő-üzletet ellen megkezdének. Már említettük az angol gazdák kezdeményezését, ezeket követték legatöbb a németek s most a magyar gazdák is sorakoznak a szedelgő tőzsdéjátékok ellen, melyeknél nem valószínűságra áradására, hanem csak képzelt áruk felhalmozására folynak a schlusok, hogy a képzelt, de soha sem létezett áruk rémséges tömegével mesterségesen lenyomják a valódi termények árát és megrontsák a kereslet és kínálat természetes törvényeinek árképző hatását. Véleményünk

szerint ideje, hogy nálunk is, mint például Ausztriában és Németországban a törvényhozás lépjen közbe és szüntesse be a szédelőt s emeljen okszerű korlátokat a féktelen spekuláció elé. (á.)

— **A miniszter ajándéka.** A földmívelésügyi miniszter T á c községnek 200 drb alma, 200 drb körte, 200 drb szilva, 100 drb mandula és 100 drb meggy esemeto fát ajándékozott.

— **Sopron város bortermése 1894-ben.** A Sopron város határában fekvő 1400 kat. holdnyi szőlőterület termése 1894-ben a következő eredményt tünteti fel: **Fehér borok:** közönséges, finomabb aszbur termett összesen 13.800 hl. 305.700 frt értékben. **Vörös borok:** közönséges és finomabb bor 10.200 hl. 149.600 frt értékben. Eladatott esemege szőlő 250 métermáza á 16 frt összesen 4.000 frton. Az 1894. évi bortermésnek összes jövedelme 54.250 hektoliter után 459.300 frt. A boroknak minőségét tekintve az 1894. évi termés minőségileg középszerű, minthogy a fehér bornak átlagos cukortartalma 16%, a vörös bornak átlagos cukortartalma 14% volt, klostereuburgi mustmért szerint. A borforgalom se volt oly élénk, mint a múlt évben. A filloxera rohamosan terjed. Ezenfelül a szőlőlevél-bogár *Eumolpus vitis* különösen a dulershegyi szőlőkben lepett fel nagyobb mérvben úgy, hogy az ottani szőlőbirtokosság kénytelen volt ezen rovar ellen a legerélyesebb védekezési munkálatokat fogantatítani. (á.)

— **Somogyemege és a közigazgatási politika.** Somogyemege bizottsági tagjai pártkülönbség nélkül indítványt terjesztettek a megye legközelebbi közgyűlése elé, melyben tekintettel közigazdaságunk jelen válságos helyzetére gazdáink érdekeinek jobban megfeleltetve kereskedelmi vám- és tarifapolitikát, hitellekkönyvi reformot, mezőgazdasági hitelszövetkezetek s adóreformot követelnek. Követelik továbbá a telepítési ügy fejlesztését, ipartelepek felállítását, a szőlők regenerálását, az állatkivitel megkönnyítését, gazdasági iskolák szervezését stb.

— **Maláta-gyár Aranyos-Maróthon.** Aranyos Maróthon, az ország egyik legkiválóbb árpa-termelő vidékén malátagyárat létesítenek, mely már legközelebb megkezdí működését. Nagy előnyére lesz a gyár az ottani birtokosnak, árpatermésüket helyben fogják bizonyára jó árban értékesíthetni, e mellett pedig a maláta-gyár közvetlen érintkezésbe hozza a termelőt a fogyasztóval, a mi fölöslegossé teszi majd a közvetítést. A maláta-gyár főleg külföldre, Angolország és Svájcba fogja szállítani termékeit s így a már létező hazai malátagyáraknak konkurenciát nem csinál. E napokban értekezlet lesz, melyen megállapítják a részvények számát és az egyes részvények névértékét. A székes fővárosi kereskedő vilálg néhány tekintélyes tagja is támogatni fogja a vállalatot. (á.)

— **A magyar ló jó hírneve.** Az állami ménesek loanyagának s egyáltalán a magyar lovaknak jó hírnevét a külföld előtt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy

Németország főlovászmestere, **Lendorf gróf,** kormány megbízásából legközelebb Magyarországra jön a bálolnai és mezőhegyesi ménesek tanulmányozása céljából, hogy a bálolnai ménesből a porosz állami ménesek részére nagyobb számú arabs telivér és félvér lovat vásároljon. (á.)

— **Hitelszövetkezetek.** A hitelszövetkezet üdvös intézménye örvedetesen fejlődik s nap-nap után érkeznek értesítések, újabb szövetkezetek megalakulásáról. Az ungvári **filérbank** néven megalakult takarékos és hitelszövetkezet buzdítólag hat a vidékre s újabb szövetkezetek létesítését fogja eredményezni. Tornócon **György** Endre a hazai szövetkezetek hitelintézetének igazgatósági tagja és **Bernáth** Dezso orsz. képviselő kezdeményezésére 8 községben Soronói központtal szövetkezet alakult meg. A tarnóci hitelszövetkezethez egyelőre Batta, Botfa, Gálcos, Koncháza, Palló, Lakárt és Sislóc községek tartoznak. (á.)

— **Nemzetközi nagy lóvásár Érsekújvárott.** A nyitramegyei gazdasági egyesület által Érsekújvárott 13-szor rendezendő nagy lóvásár a f. évben május hó 5—6-án fog megtartatni. Az érsekújvári lóvásárok úgy a külföldi, mint a hazai lokezeskedők által nagyon megkedveltettek, kiknek a f. évben is alkalmuk lesz Érsekújvárott a legkitünőbb tenyészanyagban válogathatni, mert jeles lótenyésztők itt fogják lovaikat árba bocsátani. Lakások és istállók az érsekújvári rendőrkapitány utján rendelkezők. (á.)

— **Érvénytelen marhalevelek.** A földmívelésügyi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi érvényhatóságához: Számos előforduló visszaélés megszüntetése céljából és marhalevelrendszerünknek azon elvölő kifolyólag, mely szerint senki sem lehet oly marhalevel birtokában a mely marhalevelen leirt állat tulajdonában nincsen, — ezenel elrendelem, hogy mindenki köteles a többi már tulajdonában nem levő állatra vonatkozó s így érvényét veszített marhalevelet az illetékes marhalevelkezelőnek beszolgáltatni, ki az ilyen marhalevelekkel az 1888. VII. t. c. végrehajtására 1888. évi 40.000. sz. a. kiadott rendelet 21. §-a értelmében jár el. Hatósági közegek, marhalevelkezelők és állategészségrendőri szakközegek kötelesek arról gondoskodni, illetve kötelesek hatékonyan ellenőrizni azt, hogy bármi okból, tehát: tulajdonát ruházás, leolés, elhullás, vagy más hasonló körülmény folytán érvénytelené vált marhalevelek pontosan beszolgáltatassanak. A ki jelen rendeletem ellen vét — a mennyiben cselekvés vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esnék, illetve fegyelmi vétséget nem köpezne — kihágást követ el, mely 100 frt-ig terjedhető és az idézett t. c. 156. §-ában megjelölt célokra fordítandó pénzbüntetéssel sújtandó.

— **Székesfejérvári piaci árak** 1895. január 23-án:

Gabona: buza 6.10—6.30, rozs 5.10—5.20, árpa 5.80—6.—, zab 5.70—5.80, kukorica 5.50—5.60, bab 8.80—8.70 frt métermázsánként.

Hízott sertés: könnyű 28—30, nehéz 32—33 kr. klgr. eleven súly szerint.

— **A husfogyasztás emelkedése Berlinben.** Az 1893—94. évről összeállított hivatalos jelentés szerint Berlinben a múlt évben úgy az állatfelhajtás, valamint a kivitel növekedett. Felhajtottak összesen 209,800 szarvasmarhát, 707,646 sertést, 151,321 borjút, 640,400 juhót, összesen 1.709,167 állatot. A többlet az előző évhez képest 166,464 darabot tesz ki. A felhajtott állatok pénzértéke az egyes állatnemek szerint következőképp oszlik meg: szarvasmarha 46.156.000 márka, sertés 55.915.000 márka, borjú 10.592.000 márka, juh 11.527.000 márka; az értékelkedés a múlt évvel szemben 9.317,247 márkát tett ki. **Magyarországból** felhajtott 49,622 sertés. Berlin husszükséglete sulyban kifejezve a múlt évben 123.811,870 klgramm volt s így nem számítva a vad, baromfi és halakat, Berlin városának minden egyes lakosa a múlt évben átlag 74 klgramm húst fogyasztott. 2 klval többet, mint 1892-ben. (á.)

— **Angolország szénabeszerezési forrásai.** A múlt év augusztus havában Angolország a külföldről 18,880 tonna (á 20 q.) szénát importált míg az 1893-ik év megfelelő időszakában 34.416 tonnát. Ez a beviteli keveslet a jó szénatermő évek tulajdonítható. Az Egyesült-Államok szénabevitele nagyon kevéssel volt kisebb, mint az előbbi évben és 11,749 tonnát tett ki; míg az oroszországi és argentiniai import nagy esést mutat. Az argentiniai szénabevitel 1893-ban 9871 tonna volt, míg 1894-ben csak 54. Az 1893-ik év folyamán összesen 263,000 s az 1894-ik év első 8 hónapjában 218,564 tonna szénát vittek be; ezen mennyiségből az Egyesült-Államok 136,000 tonnát szállítottak Nagy-Britanniába. A londoni piacon legutóbb jegyzett szénáárak tonnánként 17.50 dollár. Boston és New-Yorkban 14—15 dollár. (á.)

— **Az orosz gabonapiacról. Szt. Pétervárról** írják a következőket: A karácsonyi ünnepek előtt és után is egyre szűnelt a gabona forgalom s még most is nagyon lanyhán folyik. A kivitelre összevásárolt gabonaneműeket a vasutakon kell szállítani, pedig a drága vasuti vitelből sok hsznot fölemeszt az amugy is olesó gabonakól. A karácsony hetében, azaz december hó 25-től — 31-ig kivittek csak mintegy 6 millió pud gabonát és pedig 2.947.000 pud búzát, 739.000 pud rozst, 1.321.000 pud árpát, 696.000 pud zabot és 225.000 pud kukoricát. Az ezt megelőző héten a gabonakivitel fölül volt a 10 millió pudon. Minő nagy aránya volt a gabonakivitel a múlt év folyamán, viszonyítva az 1893-iki esztendőhöz, kitünik a következőkből:

	1894-ben	1893-ban
kivittek	p u d o k b a n	
buzát	192.167.000	151.946.000
rozst	72.620.000	28.495.000
árpát	140.289.000	104.573.000
zabot	87.911.000	55.686.000
kukoricát	43.600.000	11.725.000
összesen	538.687.000	352.425.000

A múlt évben emelkedett tehát a gabona kivitel 186.262.000 puddal több mint 53%-kall. Az orosz gabonapiacokon, az elevektorokban és a különböző gabona raktárokban a gabonakészlet még mindig igen jelentékeny. A tavasz megnyitával ismét nagy arányú gabonaforgalomra van kilátás.

Hirdetések

a »Fejérmegyei Napló« részére fölvetetnek

Márián György könyvnyomdájában

SZÉKES-FEHÉRVÁR, SZ-ISTVÁN-TÉR I. SZÁM.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdájában Székesfejérvárott.